

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

II. ÚS 714/2025-21

Ústavný súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedu senátu Ľuboša Szigetiho (sudca spravodajca) a sudcov Petra Molnára a Petra Straku v konaní podľa čl. 127 Ústavy Slovenskej republiky o ústavnej sťažnosti sťažovateľov [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ], a [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ], zastúpených JUDr. Ingrid Kovalčukovou, advokátkou, Štúrova 22, Košice, proti uzneseniu Mestského súdu Košice č. k. 57C/12/2024-85 z 11. júna 2024 a uzneseniu Krajského súdu v Košiciach č. k. 5Co/91/2024-242 z 22. apríla 2025 takto

rozhodol:

Ústavnú sťažnosť **odmieta**.

Odôvodnenie:

I.

Ústavná sťažnosť sťažovateľov a skutkový stav veci

1. Sťažovatelia sa ústavnou sťažnosťou doručенou ústavnému súdu 31. júla 2025 domáhajú vyslovenia porušenia čl. 2 ods. 2 a 3, čl. 13 ods. 1, čl. 59 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“), čl. 2 ods. 2 a 3, čl. 4 ods. 1 a čl. 11 ods. 5 Listiny základných práv a slobôd (ďalej len „listina“), základných práv podľa čl. 20 ods. 1, čl. 46 ods. 1 ústavy, čl. 36 ods. 1 listiny, práva podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd a práva podľa čl. 1 Dodatkového protokolu k Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd uznesením mestského súdu a uznesením krajského súdu označenými v záhlaví tohto uznesenia. Sťažovatelia navrhujú napadnuté uznesenie mestského súdu a napadnuté uznesenie krajského súdu v jeho II. výroku zrušiť.

2. Z ústavnej sťažnosti, napadnutých uznesení a ďalších príloh vyplýva, že sťažovatelia v procesnom postavení žalobcov sa žalobou doručенou mestskému súdu 28. marca 2024 domáhali zrušenia a vyporiadania podielového spoluvlastníctva k nehnuteľnostiam. Mestský súd výzvou

z 23. apríla 2024 vyzval sťažovateľov na oznámenie hodnoty nehnuteľností na účel stanovenia výšky súdneho poplatku. Na túto výzvu sťažovatelia v súlade s pokynom súdu v stanovenej lehote riadne reagovali, na základe čoho ich súd následne výzvou z 15. mája 2024 vyzval na úhradu súdneho poplatku podľa § 5 ods. 1 písm. a), § 7 ods. 9 a položky 1 písm. a) sadzobníka súdnych poplatkov zákona Slovenskej národnej rady č. 71/1992 Zb. o súdnych poplatkoch a poplatku za výpis z registra trestov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o súdnych poplatkoch“), a to každého zo sťažovateľov v sume 25 000 eur. V stanovenej lehote 10 dní však každý zo sťažovateľov uhradil súdny poplatok len vo výške 16 596,50 eur. Úhradu súdneho poplatku v tejto nižšej sume odôvodnila ich právna zástupkyňa podaním z 31. mája 2024, v ktorom poukázala na to, že žaloba bola podaná na súde 28. marca 2024 a týmto okamihom žalobcom vznikla aj poplatková povinnosť, ktorú zo zákona nebolo možné uhradiť v hotovosti, keďže žalobcovia v čase splatnosti súdneho poplatku nedisponovali žiadnym údajom, ktorý by umožňoval jeho zaplatenie bez rizika komplikácie nemožnosti identifikácie platby v celkovej jej predpokladanej výške až 49 789,50 eur (16 596,50 eur x 3). Zohľadňujúc popritom aj dikciu § 9 ods. 9 zákona o súdnych poplatkoch, sa žalobcovia z dôvodu opatrnosti rozhodli zaplatiť súdny poplatok až na základe výzvy súdu, ktorej prílohou je spravidla zakaždým aj platobný príkaz, ktorý všetky potrebné údaje k platbe súdneho poplatku obsahuje. K vzniku poplatkovej povinnosti došlo ešte v čase pred nadobudnutím účinnosti zákona č. 530/2023 Z. z., ktorým sa menia a dopĺňajú niektoré zákony v súvislosti so zlepšením stavu verejných financií (ďalej len „zákon č. 530/2023 Z. z.“) a ktorým došlo k zmene výšky súdneho poplatku. Podľa názoru žalobcov súd nepostupoval pri stanovení výšky súdneho poplatku správne, keďže na vyrubenie zvýšenej sadzby podľa novej právnej úpravy neboli splnené zákonné podmienky predpokladané v § 18ma zákona o súdnych poplatkoch. Napadnutým uznesením mestský súd konanie zastavil s odôvodnením, že žalobcovia nezaplatili súdny poplatok za žalobu v súdom určenej lehote v celkovej vyrubenej výške, pričom sa nestotožnil s argumentáciou právnej zástupkyne žalobcov s odôvodnením, že v danom prípade ide o situáciu, keď žalobcovia ako poplatníci súdny poplatok za žalobu, ktorého splatnosť nastala dňom podania žaloby, neuhradili, a teda súd bol povinný ich na zaplatenie súdneho poplatku dodatočne vyzvať v zmysle § 10 ods. 1 zákona o súdnych poplatkoch. Uvedenú výzvu súd vyhotovil 15. mája 2024, t. j. za účinnosti novely zákona o súdnych poplatkoch, teda zákona č. 530/2023 Z. z., ktorou sa zmenil zákonný limit súdneho poplatku určeného v položke 1 písm. a) sadzobníka súdnych poplatkov zo sumy 16 596,50 eur na sumu 25 000 eur, t. j. súd uplatnil v danom prípade novú sadzbu súdneho poplatku.

3. Proti napadnutému uzneseniu mestského súdu podali sťažovatelia v súlade s poučením súdu odvolanie, o ktorom rozhodol krajský súd napadnutým uznesením tak, že odvolanie sťažovateľov odmietol ako podané proti uzneseniu súdu prvej inštancie, proti ktorému odvolanie nie je prípustné (I), žalovanej v 1. rade priznal proti žalobcom v 1., 2. a 3. rade nárok na náhradu trov odvolacieho konania v plnom rozsahu (II) a žalovaným v 2a. a 2b. rade náhradu trov odvolacieho konania nepriznal (III). O trovách odvolacieho konania rozhodol odvolací súd podľa § 255 ods. 1 Civilného sporového poriadku (ďalej len „CSP“) v spojení s § 396 ods. 1 CSP tak, že žalovanej v 1. rade vzhľadom na zvolenie si právneho zástupcu v odvolacom konaní priznal nárok na náhradu trov odvolacieho konania. Žalovaným v 2a. a 2b. rade nepriznal náhradu trov odvolacieho konania, keďže im v odvolacom konaní preukázateľne žiadne trovy nevznikli.

II. Argumentácia sťažovateľov

4. Proti napadnutým uzneseniam podali sťažovatelia túto ústavnú sťažnosť, v ktorej argumentujú:
- a) Pri stanovení výšky súdneho poplatku mestský súd nepostupoval správne, keďže na vyrubenie zvýšenej sadzby podľa novej právnej úpravy neboli splnené zákonné podmienky predpokladané v § 18ma zákona o súdnych poplatkoch, podľa ktorého z úkonov a konaní navrhnutých alebo za konania začaté a právoplatne neukončené do 31. marca 2024, pri ktorých neboli zaplatené poplatky v čase vzniku poplatkovej povinnosti podľa § 5 ods. 1 a neboli zaplatené ani v lehote určenej vo výzve podľa § 10 ods. 1, sa vyberajú poplatky podľa predpisov účinných od 1. apríla 2024. Mestský súd nesprávne vyložil a aplikoval prechodné ustanovenie §18ma zákona o súdnych poplatkoch, keď vo výzve podľa § 9 zákona o súdnych poplatkoch určil sťažovateľom za žalobu doručenú 28. marca 2024 súdny poplatok vo výške stanovenej právnou úpravou účinnou od 1. apríla 2024. V prípade interpretácie uplatnenej mestským súdom, v zmysle ktorej ak raz nebol zaplatený súdny poplatok do 31. marca 2024 (a to bez ohľadu na to, že v uvedenej lehote súd ešte ani nedoručoval poplatníkovi výzvu podľa § 9 zákona o súdnych poplatkoch), s nadobudnutím účinnosti zákona č. 530/2023 Z. z. by sa do budúca mali bez výnimky pri všetkých spoplatnených procesných úkonoch platiť súdne poplatky vo výške podľa novej právnej úpravy, išlo by podľa názoru sťažovateľov o neprípustnú pravú retroaktivitu. Postup mestského súdu, ktorý pri určovaní výšky súdneho poplatku nezohľadnil inštitút zákonom predpokladanej výzvy podľa § 9 zákona o súdnych poplatkoch, až z ktorej sa môže poplatník po prvýkrát s istotou dozvedieť údaje potrebné k riadnemu zaplateniu súdneho poplatku, vykazuje znaky formalizmu.
- b) Napadnutému uzneseniu krajského súdu sťažovatelia vyčítajú, že ním boli nespravodlivo a nezákonne zaviazaní na náhradu trov súdneho konania žalovanej v 1. rade v plnom rozsahu, keďže nebol vôbec dôvod na aplikáciu § 255 ods. 1 CSP. Sťažovateľom totiž nemožno pričítať zodpovednosť za neúspech v konaní – odmietnutie odvolania, ktorý bol bez akýchkoľvek rozumných pochybností spôsobený nezákonným procesným postupom mestského súdu, ktorý okrem toho, že zastavil konanie pre nezaplatenie súdneho poplatku nezákonne a svoje rozhodnutie ani len riadnym spôsobom neodôvodnil, rozhodoval vo veci v nesprávnom zložení (namiesto vyššej súdnej úradníčky rozhodovala zákonná sudkyňa) a sťažovateľov tiež nesprávne poučil o možnosti podať proti uzneseniu mestského súdu odvolanie. Z odôvodnenia uznesenia krajského súdu nie je zrejmé, aký úspech v plnom rozsahu mohla vôbec mať žalovaná v 1. rade proti sťažovateľom vo veci týkajúcej sa platenia súdneho poplatku, ktorá časť konania je podľa názoru sťažovateľov svojou povahou skôr správnym konaním a nemožno ho stotožňovať s konaním vo veci samej. Poukazujú tiež na to, že žalovaná s výnimkou zvolenia si právneho zástupcu, ktorý len doručil svoje splnomocnenie do spisu, nevykonala v odvolacom konaní žiaden procesný úkon.

III. Predbežné prerokovanie ústavnej sťažnosti

III.1. K namietanému porušeniu označených práv napadnutým uznesením mestského súdu:

5. V súvislosti s namietaným porušením označených práv napadnutým uznesením mestského súdu považuje ústavný súd za potrebné vysporiadať sa najprv s otázkou včasnosti podanej ústavnej sťažnosti.

6. Z obsahu ústavnej sťažnosti je zrejmé, že sťažovatelia vo vzťahu k napadnutému uzneseniu mestského súdu odvíjajú dodržanie lehoty na podanie ústavnej sťažnosti podľa § 124 zákona č. 314/2018 Z. z. o Ústavnom súde Slovenskej republiky a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) od doručenia namietaného uznesenia krajského súdu, ktorým bolo ich odvolanie ako neprípustné odmietnuté. Takáto domnienka však nie je správna. Ak je podanie odvolania v okolnostiach konkrétnej veci vylúčené priamo zo zákona, nemožno ho hodnotiť ako účinný opravný prostriedok dostupný sťažovateľovi, ktorý by bol povinný vyčerpať, pretože mu ho právny predpis nepriznáva. Zákomom ustanovená neprípustnosť odvolania je podstatným dôvodom, pre ktorý nie je možné akceptovať zachovanie lehoty na podanie ústavnej sťažnosti podľa § 124 zákona o ústavnom súde. Je potrebné zdôrazniť, že podaním odvolania proti napadnutému uzneseniu mestského súdu na základe (nesprávneho) poučenia o jeho prípustnosti nedošlo k predĺženiu lehoty na podanie ústavnej sťažnosti. Nesprávne poučenie mestského súdu o prípustnosti odvolania proti napadnutému uzneseniu v celom rozsahu nevytvára procesné právo na jeho podanie, pretože rozhodujúcim nie je obsah poučenia, ale len znenie zákona. Poučenie je totiž iba plnením špeciálnej poučovacej povinnosti súdu (§ 160 CSP), ktorého obsah sa môže meniť a aj mení v dôsledku zákonnej úpravy (m. m. II. ÚS 264/04, I. ÚS 173/2021).

7. Ústavný súd tak uvádza, že ani v tomto prípade nesprávne poučenie o prípustnosti odvolania zo strany mestského súdu nie je spôsobilé založiť oprávnenie sťažovateľov účinne podať ústavnú sťažnosť po lehote (aj s poukazom na ich kvalifikované právne zastúpenie, keďže právna zástupkyňa sťažovateľov mohla a mala vedieť, proti ktorým rozhodnutiam je prípustné odvolanie, aj napriek nesprávnosti poučenia mestským súdom, m. m. II. ÚS 266/2022).

8. Podľa § 124 zákona o ústavnom súde možno podať ústavnú sťažnosť proti rozhodnutiu v lehote 2 mesiacov od nadobudnutia jeho právoplatnosti. Z doložky právoplatnosti priloženej k ústavnej sťažnosti vyplýva, že napadnuté uznesenie mestského súdu nadobudlo ako nenapadnuteľné odvolaním právoplatnosť 20. júna 2024. Ústavná sťažnosť však bola ústavnému súde doručená až 31. júla 2025, teda zjavne po uplynutí zákonnej lehoty dvoch mesiacov na jej podanie.

9. Ako už bolo uvedené, sťažovatelia síce v zmysle poučenia podali proti napadnutému uzneseniu mestského súdu odvolanie, ktoré bolo krajským súdom v súlade s platným právom pre jeho neprípustnosť odmietnuté.

10. V prípade podania ústavnej sťažnosti po uplynutí zákonom ustanovenej lehoty zákon o ústavnom súde neumožňuje zmeškanie tejto kogentnej lehoty odpustiť (napr. IV. ÚS 14/03, I. ÚS 64/03, IV. ÚS 552/2020, III. ÚS 484/2023), čo sťažovatelia ani nežiadali. Ústavný súd preto nemohol akceptovať argumentáciu sťažovateľov o zachovaní lehoty na podanie ústavnej sťažnosti proti napadnutému uzneseniu mestského súdu, preto dospel k záveru, že je potrebné odmietnuť ju v tejto časti bez jej ďalšieho vecného prieskumu ako oneskorene podanú podľa § 56 ods. 2 písm. f) zákona o ústavnom súde.

III.2. K namietanému porušeniu označených práv napadnutým uznesením krajského súdu:

11. Vo vzťahu k namietanému porušeniu označených práv napadnutým uznesením krajského súdu v jeho II. výroku, ktorým rozhodol o priznaní nároku na náhradu trov odvolacieho konania žalovanej v 1. rade proti sťažovateľom v plnom rozsahu, ústavný súd v prvom rade skúmal, či

sťažovatelia vyčerpali všetky dostupné prostriedky nápravy, ktoré im právny poriadok umožňuje využiť. Z dnes už ustálenej judikatúry ústavného súdu [napr. I. ÚS 275/2018 (ZNaU 74/2018), I. ÚS 387/2019, I. ÚS 196/2021, I. ÚS 255/2021, III. ÚS 529/2021, III. ÚS 281/2021, IV. ÚS 34/2021 (ZNaU 71/2021), IV. ÚS 268/2022, IV. ÚS 605/2022, I. ÚS 2/2023 a iné] nesporne vyplýva, že rozhodnutie odvolacieho súdu v otázke nároku na náhradu trov konania je rozhodnutím konečným (ktorým sa konanie v tejto otázke nároku končí, pozn.), a teda ho možno považovať za rozhodnutie preskúmateľné v dovolacom konaní z dôvodov zmätočnosti ako rozhodnutie, ktorým sa konanie končí. Zákonné ustanovenie § 420 CSP zakotvuje prípustnosť dovolania v alternatíve buď proti rozhodnutiu odvolacieho súdu vo veci samej, t. j. proti rozhodnutiu majúcemu hmotnoprávny charakter, alebo proti rozhodnutiu, ktoré síce nemá charakter rozhodnutia o materii konania, t. j. nejde síce o rozhodnutie vo veci samej, ale ide o rozhodnutie, ktorým odvolací súd o danej otázke rozhodovanie končí inak ako meritórnym (hmotnoprávnym) rozhodnutím vo veci samej. To platí bez ohľadu na to, či odvolací súd rozhodoval o odvolaní v časti nároku na náhradu trov konania alebo o nich ako súd rozhodol sám, ako to bolo v danej veci (IV. ÚS 378/2025). Možnosť dovolacieho prieskumu výroku o nároku na náhradu trov konania sa potvrdila aj v praxi Najvyššieho súdu Slovenskej republiky (napr. 2 Cdo 89/2020, uznesenie veľkého senátu obchodnoprávneho kolégia sp. zn. 1 VObdo 2/2021 z 29. septembra 2021).

12. Cez optiku uvedeného ústavnoprávneho prístupu bolo tak v okolnostiach prejednávanej veci adekvátne postupovať aj v tomto prípade, pretože ústavnou sťažnosťou napadnutý výrok uznesenia krajského súdu je rozhodnutím, ktorým krajský súd rozhodol o nároku na náhradu trov konania (nie o výške trov konania, pozn.). Ide teda o rozhodnutie, ktorým sa pred krajským súdom ako súdom odvolacím konanie o tomto nároku s konečnou platnosťou skončilo a bolo ho tak možné z dôvodov zmätočnosti podľa § 420 CSP podrobiť prieskumu dovolacieho súdu, a to na základe argumentácie sťažovateľov o neodôvodnenosti uznesenia krajského súdu v predmetnej časti, ktorá je nepochybne argumentáciou dotýkajúcou sa posudzovania postupu súdu ako potenciálne narúšajúceho právo na spravodlivý proces, čo možno podradiť pod dôvod prípustnosti dovolania podľa § 420 písm. f) CSP (porov. IV. ÚS 154/2020, IV. ÚS 167/2020, IV. ÚS 447/2020). Samotný záver o danosti tvrdenej vady zmätočnosti, a tým aj prípustnosti dovolania, je v plnej právomoci najvyššieho súdu ako súdu dovolacieho. Ústavný súd zistil, že proti napadnutému uzneseniu dovolanie nebolo podané.

13. Možno teda uzavrieť, že sťažovatelia mali v tomto prípade k dispozícii dostupný prostriedok nápravy, a to podanie dovolania podľa § 420 CSP, ktorý nevyužili, čím nerešpektovali subsidiárne postavenie ústavného súdu. Nevyužitie zákonnej možnosti podať dovolanie totiž nemožno nahrádzať ústavnou sťažnosťou podanou ústavnému súdu, ktorý môže založiť svoju právomoc na konanie o nej až vtedy, keď fyzická osoba alebo právnická osoba nemala inú ústavnú a zákonnú možnosť účinnej ochrany svojich práv; túto možnosť však sťažovatelia v tomto prípade mali. Sťažovatelia v podanej ústavnej sťažnosti netvrdia, že dovolanie nepodali z dôvodov hodných osobitného zreteľa (v skutočnosti sa k dôvodom nepodania dovolania nevyjadrujú vôbec, pozn.), preto neprichádza do úvahy ani postup podľa § 132 ods. 3 zákona o ústavnom súde.

14. Na základe uvedených dôvodov bola ústavná sťažnosť v tejto časti odmietnutá pre neprípustnosť podľa § 132 ods. 2 v spojení s § 56 ods. 2 písm. d) zákona o ústavnom súde.

15. Keďže ústavný súd odmietol podanú ústavnú sťažnosť ako celok, rozhodovanie o ďalších nárokoch sťažovateľov uvedených v petite ústavnej sťažnosti stratilo právny význam.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu ústavného súdu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 17. decembra 2025

Luboš Szigeti
predseda senátu